

**TÜRK YE CUMHUR YET
ANAYASA MAHKEMES**

B R NC BÖLÜM

KARAR

B RLE K METAL Ç LER SEND KASI BA VURUSU (4)

(Ba vuru Numarası: 2021/60361)

Karar Tarihi: 24/12/2025

B R NC BÖLÜM

KARAR

Ba kan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Yusuf evki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTE
rfan F DAN
Muhterem NCE
Raportör : Gülsüm Gizem GÜRSOY
Ba vurucu : Birle ik Metal çileri Sendikası
Temsilcisi : Adnan SERDARO LU (T.C. Kimlik No: [REDACTED])
Vekili : Av. Olcay KORKMAZ

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, bir sendika tarafından alınan grev kararının Bakanlar Kurulu tarafından ertelenmesi nedeniyle sendika hakkının ihlal edildi i iddiasına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vuru 30/7/2021 tarihinde yapılmı tır.

3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur. Komisyon, ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermi tir.

4. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlı ına (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü ünü bildirmi tir. Ba vurucu, Bakanlı ın görü üne kar ı beyanda bulunmamı tır.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Ba vurucu Sendika, 1947 yılında kurulan Türkiye Maden- Sendikası ile 1963 yılında kurulan Otomobil- Sendikasının 1993 yılında birle mesiyle olu mu ve Birle ik Metal çileri Sendikası (Sendika) adını almı tır. Ba vurucu Sendika, Türkiye Devrimci ç i Sendikaları Konfederasyonuna ba lıdır.

6. Ba vurucu Sendika ile davalı i yeri arasında yürütülen toplu i sözleşmesi (T S) görüşmelerinde anlaşılmasa lanamamı tır.

7. Ba vurucu Sendikanın Yönetim Kurulu 16/12/2016 tarihinde toplanmış ve davalı i yeri için 18/1/2017 tarihinden itibaren uygulamaya konulmak üzere grev kararı almış tır.

8. Bakanlar Kurulu 18/1/2017 tarihli ve 29952 sayılı mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan 17/1/2017 tarihli ve 2017/9744 sayılı kararı ile grevin ertelenmesine karar vermiş tir. Karar öyledir:

"A. irkete ba lı i yerlerinde Birle ik Metal çileri Sendikası tarafından uygulanmakta olan grevin, milli güvenli i bozucu nitelikte oldu u görüldü ünden ertelenmesi hakkındaki ekli kararın yürürlü e konması 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Kanununun 63 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 17/1/2017 tarihinde kararla tırılmış tır.

Karar:

...

b) ... Birle ik Metal çileri Sendikası tarafından alınmış bulunan grev kararının, milli güvenli i bozucu nitelikte görüldü ünden altmış gün süreyle ertelenmesi kararla tırılmış tır."

9. Bu kararın iptal edilmesi için Sendika tarafından 2/2/2017 tarihinde Danıştay Onuncu Dairesine dava açılmış ve bu davada yürütmenin durdurulması talep edilmiş tir. Yürütmenin durdurulması talebi Danıştay Onuncu Dairesi tarafından 21/2/2017 tarihinde reddedilmiş tir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı öyledir:

"... Davalı idarece savunma dilekçesi ekinde gönderilen Milli Savunma Bakanlı ının 16/01/2017 tarih ve 459 sayılı yazısı ile Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun 20/12/2016 tarih ve 120169 sayılı yazılarında, Kara Kuvvetleri Komutanlı ının ihtiyaç duydu u silah ve mühimmatın imalatında kullanılan vasıflı çeliklerin Bakanlar Kurulu kararında sözü edilen i yerlerinden temin edildi i belirtilmiş tir. Yukarıda sözü edilen yazılar ve dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte de erlendirilmesinden, adı geçen irkete ba lı i yerlerinde uygulanacak olan grevin, milli güvenli i bozucu nitelikte oldu u sonucuna ula ılmış tır..."

10. Ba vurucu Sendika, bu karara karşı Danıştay Dava Daireleri Kuruluna itirazda bulunarak yürütmenin durdurulmasını talep etmiş tir. Danıştay Dava Daireleri Kurulu (DDK) 13/3/2017 tarihli kararı ile oyçokluğuyla itirazı reddetmiş tir. Kararda yalnızca "yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için yasanın aradı ı ko ulların gerçekleşmelemi oldu u" gerekçesine yer verilmiş tir.

11. Muhalif kalan üyelerin muhalefet erhinin ilgili kısmı u ekildedir:

"... ertelenen grevin milli güvenli i bozucu nitelikte sonuç do urabilece ine davalı idarenin dosyaya ibraz etti i bilgi ve belgelerle ula ıldı ı, idarece aynı vasıftaki çeli in ba ka yerden temin edilme imkanı, mevcut stok durumu gibi hususların açıklıkla ortaya konulmadı ı anlaşıldı ndan dava konusu Bakanlar Kurulu kararında hukuka uyarlık görülmemi tir. Öte yandan, 6356 sayılı Kanununun 63. maddesi uyarınca, altmış günlük grev

erteleme süresi sonunda taraflar arasında anlaşılmasa, altı i günü içinde taraflardan birinin ba vurusu üzerine uyu mazlı in Yüksek Hakem Kurulunca çözülece i, aksi takdirde i çi sendikasının yetkisinin dü ece i göz önüne alındı nda, hukuka aykırı bulunan dava konusu Bakanlar Kurulu kararının uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların do abilece i de açıktır."

12. Daire 1/7/2019 tarihinde ba vuruya konu grev erteleme kararını esastan incelemi ve davanın reddine karar vermi tir. Kararda, davalı idarenin çe itli askerî araçların ve silahların üretiminde kullanılan malzemelerin dava konusu i yerinden tedarik edildi i savunmasına yer vermi tir. Davalı idare; bu ürünlerin ba ta *Fırat Kalkanı Harekâtı* olmak üzere ülke güvenli i ve savunmasında kullanıldı mı, üretimde sıkıntı ya anmaması ve teslimatların gecikmemesi amacıyla ba vurucu sendika tarafından alınan grev kararının uygulanmasının ertelenmesinin talep edildi ini ifade etmi tir. Daire kararında da davalı idarenin sundu u gerekçelere benzer ekilde de erlendirmelerde bulunulmu tur. Bu itibarla kararda; millî savunmada özellikle *Fırat Kalkanı Harekâtının* devam etti i günlerde; gerek bu harekâta gerek di er operasyonlarda iç ve dı tehditlerle mücadelede kullanılan askerî araç ve ekipmanların ülkemizde üretilmesinin ve bu konuda dı a ba ımlılı ın azaltılmasının, millî güvenli in unsurları arasında yer aldı mı de erlendirmi tir. Kararda, bu harekâtlarda kullanılan araç ve ekipmanların dava konusu i yerinde üretildi ini belirtmi tir. Ayrıca kararda, bu i yerindeki üretimi durduracak veya yava latacak bir grev uygulamasının ülkenin iç ve dı tehditlere kar ı koyabilme gücünü azaltaca ı, bu durumun da millî güvenli i bozucu bir nitelik ta ıdı ı sonucuna ula mı tir.

13. Muhalif kalan üyenin muhalefet erhinde anayasal hak ve i çi açısından güvence olan grev hakkının ancak yasada sayılan sebeplerle idari bir tasarrufla ertelenebilece i belirtilmi tir. Muhalif görü te, ekonomik veya siyasi veya ba kaca bir sebeple yasal bir grevin ertelenmesine yasal olanak bulunmadı ı, soyut ve belirsiz olan millî güvenlik kavramının çok geni bir ekilde yorumlanmasının, hemen hemen bütün grevlerin sonuçları bakımından millî güvenli i bozabilece i sonucuna ula ılmasına ve böylece bütün grevlerin ertelenmesine yol açaca ı vurgulanmı tir. Muhalif görü te devamla; davacı sendikaya ba lı i yerlerinde uygulanmakta olan grevin millî güvenli i bozucu nitelikte oldu unu ortaya koyan geçerli ve inandırıcı kanıtların bulunmadı ı ve bu nedenle grev erteleme kararının mevzuata uygun olmadı ı ifade edilmi tir.

14. Anılan kararın temyizi üzerine Danı tay DDK 8/3/2021 tarihinde, kararı usul ve kanuna uygun oldu u gerekçesiyle oyçoklu uyla onamı tir.

15. Muhalif kalan üyelerin muhalefet erhinde; ertelenen grevin millî güvenli i bozucu nitelikte sonuç do urabilece ine davalı idarenin dosyaya ibraz etti i bilgi ve belgelerle ula ıldı ı ancak idarece aynı vasıftaki çeli in ba ka yerden temin edilme imkânı, mevcut stok durumu gibi hususların açıklıkla ortaya konulmadı ı belirtilmi tir.

16. Nihai karar, ba vurucu tarafından 16/7/2021 tarihinde ö renilmi tir.

IV. LG L HUKUK

17. 7/11/2012 tarihli ve 28460 sayılı Sendikalar ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun "*Yüksek Hakem Kuruluna ba vurma*" kenar ba lıklı 51. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"(1)Grev oylaması sonucunda grev yapılmaması yönündeki kararın kesinle mesinden itibaren altı i günü içinde i çi sendikası; grev ve lokavtın yasak oldu u uyu mazlıklarda ... erteleme süresinin uyu mazlıkla sonuçlanması hâlinde sürenin bitiminden itibaren taraflardan biri altı i günü içinde Yüksek Hakem Kuruluna ba vurabilir. Aksi takdirde i çi sendikasının yetkisi dü er.

(2) Yüksek Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu i sözleşme hükümlerindedir."

18. 6356 sayılı Kanun'un "Grev ve lokavtın ertelenmesi" kenar ba lıklı 63. maddesi öyledir:

"(1) Karar verilmi veya ba lanmı olan kanuni bir grev veya lokavt genel sa lı ı veya millî güvenli i bozucu nitelikte ise Bakanlar Kurulu bu uyu mazlıkta grev ve lokavtı altmı gün süre ile erteleyebilir. Erteleme süresi, kararın yayımı tarihinde ba lar.

(2) Erteleme kararının yürürlü e girmesi üzerine, 60 uncu maddenin yedinci fıkrasına göre belirlenen arabulucu, uyu mazlı ın çözümü için erteleme süresince her türlü çabayı gösterir. Erteleme süresi içerisinde taraflar aralarında anla arak uyu mazlı ı özel hakeme de götürebilir.

(3) Erteleme süresinin sonunda anla ma sa lanamazsa, altı i günü içinde taraflardan birinin ba vurusu üzerine uyu mazlık Yüksek Hakem Kurulunca çözülür. Aksi takdirde i çi sendikasının yetkisi dü er."

V. NCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 24/12/2025 tarihinde yapmı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Ba vurucunun iddiaları ve Bakanlık Görü ü

20. Ba vurucunun iddiaları u ekilde özetlenebilir:

i. Ba vurucu, Bakanlar Kurulu kararında yer alan "*millî güvenli i bozucu*" ibaresinin gerekçelendirilmedi ini, alınan grev kararının millî güvenli i ne ekilde tehdit etti inin açıklanmadı mını belirtmi tir. Ba vurucu "*millî güvenlik*" kavramının keyfî ve geni yorumlanamayaca mını; aksi hâlde tüm grevlerin bu gerekçeyle ertelenme tehlikesinin oldu unu ifade etmi tir.

ii. Ba vurucu, altmı günlük erteleme süresinin fiilen grev yasa na dönü tü ünü ve T S'in zorunlu olarak Yüksek Hakem Kurulu (YHK) kararıyla ba ıtlandı ndan yakınmı tir. Sonuç olarak ba vurucu Sendika, Anayasa'nın 53. maddesinde düzenlenen toplu i sözleşme ve toplu sözleşme hakkı ile Anayasa'nın 54. maddesinde yer alan grev hakkı ı ında Anayasa'nın 51. maddesinde korunma altına alınmı olan sendika hakkının ihlal edildi ini ileri sürmü tür. Ba vurucu ayrıca yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildi ini öne sürmü tür.

21. Bakanlık görü ünde; Bakanlar Kurulu kararının iptaline ili kin açılan davanın reddedilmesindeki haklı gerekçelerin Danı tay kararlarında gösterilip gösterilmedi inin, bireylerin sendika hakkı ile bir bütün olarak toplumun çatı an menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadı mının, müdahalenin demokratik toplum düzeninde gerekli ve

orantılı olup olmadığının amaç ile araç arasında makul bir ilişki ve dengenin bulunup bulunmadığının yapılacak incelemede dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

B. De erlendirme

22. Anayasa Mahkemesi daha önce benzer ikâyetlerin yapıldığı *Birleşik Metal İşçileri Sendikası* ([GK], B. No: 2015/14862, 9/5/2018) ba vurusunu sendika hakkı kapsamında incelemiştir. Mevcut ba vuruda da bahsi geçen içtihattan ayrılmayı gerektirecek bir durum yoktur. İddianın de erlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "*Sendika kurma hakkı*" kenar ba lıklı 51. maddesinin (1) numaralı fıkrası öyledir:

"Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışmaları ile ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşların kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz."

23. Anayasa'nın "*Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı*" kenar ba lıklı 53. maddesinin (1) numaralı fıkrası öyledir:

"İşçiler ve işverenler, karılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışmaları düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler."

24. Anayasa'nın "*Grev hakkı ve lokavt*" kenar ba lıklı 54. maddesinin (1), (2) ve (4) numaralı fıkraları öyledir:

"Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler. Bu hakkın kullanılmasının ve işverenin lokavta başvurmasının usul ve şartları ile kapsam ve istisnaları kanunla düzenlenir."

Grev hakkı ve lokavt iyi niyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve millî serveti tahrip edecek şekilde kullanılamaz...

Grev ve lokavtın yasaklanabileceği veya ertelenebileceği haller ve işyerleri kanunla düzenlenir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

26. Ba vurucunun sendikal faaliyet kapsamında uygulamaya koyduğu grev kararının ertelenmesi sonucunda sendika hakkına yönelik bir müdahalenin gerçekleştiği açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Olup Olmadığı

27. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 51. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

28. Bu itibarla sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut ba vuruya uygun dü en kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama ko ulla rına uygun olup olmadı ının belirlenmesi gerekir. Anayasa'nın 13. maddesi öyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere ba lı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

i. Kanunilik

29. 6356 sayılı Kanun'un 63. maddesinin "*kanunilik*" ölçütünü kar ıladı ı sonucuna varılmı tır.

ii. Me ru Amaç

30. Ba vurucunun uygulamaya koydu u grev kararının ertelenmesine ili kin Bakanlar Kurulu kararının Anayasa'nın 51. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*millî güvenli in*" korunması sebebine dayandı ı anla ılmaktadır.

31. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, müdahalenin gereklili i konusunda yapılması gereken de erlendirmeler gözönünde bulunduruldu unda söz konusu sebebin olaya uygun dü üp dü medi i de dâhil olmak üzere müdahalenin me rulu u ba lı ı altında ortaya çıkan sorunları çözenin somut ba vurunun ko ulla rında gerekli olmadı ı sonucuna varmı tır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel lkeler

32. Anayasa Mahkemesi *demokratik toplum düzeninin gerekleri* ifadesinden ne anla ılması gerekti ini daha önce pek çok kez açıklamı tır (sendikalarla ilgili olarak bkz. *Tayfun Cengiz* [2. B.], B. No: 2013/8463, 18/9/2014, §§ 31, 32; *Kristal- Sendikası* [1. B.], B. No: 2014/12166, 2/7/2015, §§ 53, 70, 74; *E itim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve di erleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 73; *Birle ik Metal çileri Sendikası* [2. B.], B. No: 2015/14862, 9/5/2018 §§ 42, 43; derneklerle ilgili olarak bkz. *Hint Aseel Hayvanları Koruma ve Geli tirme Derne i ve Hikmet Ne uç* [1. B.], B. No: 2014/4711, 22/2/2017, § 45). Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı kar ılaması ve orantılı olması gerekir (*Bekir Co kun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; AYM, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 18; AYM, E.2018/69, K.2018/47, 3/5/2018, § 15).

33. Müdahaleyi olu turan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı kar ıladı ının kabul edilebilmesi için amaca ula maya elveri li olması, ba vurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ula maya yardımcı olmayan veya ula ılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde a ır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı kar ıladı ı söylenemeyecektir (bazı farklılıklarla

birlikte toplantı hakkı ba lamında bkz. *Dilan Ögüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 32; sendika hakkı ba lamında bkz. *E itim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve di erleri*, § 73; *Tayfun Cengiz*, § 56; *Adalet Mehtap Buluryer* [2. B.], B. No: 2013/5447, 16/10/2014, §§ 103-105; grev hakkı ba lamında bkz. *Kristal- Sendikası*, § 70; ifade özgürlü ü ba lamında bkz. *Bekir Co kun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çöla an* [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

34. Orantılılık ise sınırlamayla ula ılmak istenen amaç ile ba vurulan sınırlama tedbiri arasında a ırı bir dengesizlik bulunmamasına i aret etmektedir. Kamu gücünü kullanan organların örgütlenme özgürlü ü kapsamındaki faaliyetlere müdahale ederken bu özgürlü ün kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha a ır basan, korunması gereken bir menfaatin ve ki iye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlı nı somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (sendika hakkı ba lamında bkz. *E itim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve di erleri*, § 74; bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı ba lamında bkz. *Dilan Ögüz Canan*, §§ 33, 56; ifade özgürlü ü ba lamında bkz. *Bekir Co kun*, §§ 44, 47; *Tansel Çöla an*, §§ 46, 49, 50).

35. Buna göre sendika hakkına yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı kar ılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı kar ılamakla birlikte orantılı de ilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak de erlendirilemez (*Ahmet Parmaksız*, § 80; *Birle ik Metal çileri Sendikası*, § 43; *Kristal- Sendikası*, § 70; *Tayfun Cengiz*, § 51).

(2) İkelerin Olaya Uygulanması

36. Sendikanın birden çok i yerinde aldığı grev kararının Bakanlar Kurulu tarafından *millî güvenlik* gerekçesiyle ertelenmesinin sendika hakkını ihlal etti i iddiası daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmi tir. Anayasa Mahkemesinin *Kristal ve Birle ik Metal çileri Sendikası* ba vurularında Danı tay Onuncu Dairesinin 2003 yılında verdi i bir kararında *millî güvenlik* sınırlama sebebine ili kin olarak geli tirdi i ölçütün benimsendi i ve benzer ba vurularda bu ölçütün uygulanaca ı ifade edilmi tir (*Kristal- Sendikası*, § 79; *Birle ik Metal çileri Sendikası*, § 48). Anayasa Mahkemesinin *Birle ik Metal çileri Sendikası* ba vurusunda yaptı ı de erlendirmeler öyledir:

"49. Somut olaya konu Bakanlar Kurulu kararında yalnızca grevin ertelenme sebebi zikredilmi , bunun dı nda bir açıklamaya yer verilmemi tir. İlk derece mahkemesi olan Danı tay Onuncu Dairesi, ilgili kamu kurumlarının ba vuru konusu grevin millî güvenli i bozucu etkisinin oldu u yönünde "somut verilere dayalı görü bildirdi ini" ifade etmi ise de zikri geçen ifadeden ba ka somut verilerin neler oldu una ve varsa bu somut verilerin millî güvenlik ile ili kisine dair bir açıklama yapmamı tir. Oysa derece mahkemelerinin kararlarında grevin uygulandı ı i yerlerindeki üretimin bir süre durmasının millî güvenli i nasıl ve ne ekilde bozdu unun açıkça ortaya konulması gerekir.

...

51... 6356 sayılı Kanun'un 63. maddesine göre yalnızca millî güvenlik ve genel sa lık sebepleriyle grev ertelemesi kararı verilebilmesi mümkün olup ... Anılan Kanun maddesinde yer alan terimlerin anlamlarının ikna edici bir gerekçe olmaksızın çok geni bir ekilde yorumlanması, ekonomik bazı sonuçları olacak olan bütün grevlerin millî güvenli i bozabilecek i sonucuna ula tırabilecek ve Anayasal haklara demokratik toplumda gerekli olmayan ve ölçüsüz müdahalelere yol açabilecektir.

52. Somut olayda önce Bakanlar Kurulunun grev erteleme kararında ve daha sonra da derece mahkemelerinin uyuşmazlıkta olduğu kararlarında ülke ve devletin güvenliğini ve özel tedbirlerin alınmasını gerektiren ciddi tehlikelerin varlığını ve bu tehlikenin somut grevin ertelenmesi için demokratik toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiğinin gösterilmesi gerekir. Söz konusu gereklilik sendika hakkının kullanılmasına kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı bireyin menfaatlerini koruma amacının bir sonucudur.

53. Grev hakkına getirilen yasal kısıtlamaların kısıtlamaya konulan yerlerini mümkün olduğu kadar açık, sınırlayıcı ve ikna edici bir biçimde tanımlaması gerektiği açıktır. Somut olayda ise idare,... yürütülen toplumsal sözleşmelerinde ba vurucu Sendikaların temsil ettiği otuz sekiz yerinin tamamı için grev erteleme kararı alınmış; söz konusu kararın için ikna edici bir açıklama getirilmemiştir.

54. Lave olarak söz konusu grev erteleme kararı tam da toplumsal sözleşmelerin sürecine ilişkin yasal takvimini lediği sırada alınmış ve ba vurucu Sendikaya YHK'ya başvurmadan başka seçenek bırakılmamıştır. Söz konusu erteleme kararı ile anayasal bir hak olan grev ve toplumsal sözleşmeler hakkının kullanılması fiilen anlamsız hâle gelmiştir. Açığıdır ki işçiler grev yaparak işverenleri daha avantajlı bir toplumsal sözleşmeler yapmaya zorlama fırsatını kullanamamışlardır. İşçilerin daha dezavantajlı bir konuma düşürülmesine ilişkin haklı gerekçeler derece mahkemelerinin kararlarında gösterilmemiştir.

55. Dava ve derece mahkemeleri bireylerin sendika hakkı ile bir bütün olarak toplumun menfaatleri arasında bir çatışma bulunduğunu göstermemiştir, böyle bir çatışma varsa çatışma menfaatleri arasında adil bir denge kurulmasına çalışmamıştır.

56. Dolayısıyla derece mahkemelerinin kararlarında sendika hakkına yapılan müdahalenin "toplumsal bir ihtiyaç baskısı"na tekabül ettiğinin ve bu sebeple demokratik toplum düzeninin sürekliliği için gerekli olduğu ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterildiği söylenemez. Söz konusu kararlarda, yalnızca işçilerin grevin millî güvenlik sebebiyle ertelenmesine karar verildiğinin söylenmesi grev erteleme kararının zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca dayandığını ve demokratik toplumda gerekli olduğu gösterildiği ekinde de erlendirilemez."

37. Somut olayda grev erteleme kararının millî güvenlik nedenine dayandırıldığı görülmektedir. Davalı idare yargılama esnasında mahkemeye kararın gerekçesini bildirmemiştir. Buna göre çeşitli askerî araçların ve silahların üretiminde kullanılan malzemelerin dava konusu iş yerinden tedarik edildiği belirtilmiştir. Bu ürünlerin işçilerin tarafından Fırat Kalkanı Harekâtı olmak üzere, ülke güvenliğini ve savunmasında kullanıldığı, üretimde sıkıntı yaşanmaması ve teslimatların gecikmemesi amacıyla ba vurucu sendika tarafından alınan grev kararının uygulanmasının ertelenmesinin talep edildiği ifade edilmiştir. Danıştay Onuncu Dairesi yaptığı incelemede; Fırat Kalkanı Harekâtının devam ettiği günlerde, gerek bu harekâta gerekse de diğer iç ve dış tehditlerle mücadelede kullanılan askerî araç ve ekipmanların ülkemizde üretilmesinin ve bu konuda dışa bağımlılığın azaltılmasının, millî güvenliğin unsurları arasında yer aldığı incelemede erlendirilmiştir. Mahkemenin oyçokluğuyla aldığı karara göre, bu üretimin durmasına veya yavaşlamasına neden olacak müdahaleler, ülkenin iç ve dış tehditlere karşı koyabilme gücünü azaltacağından millî güvenliğini bozucu niteliktedir ve alınan grev erteleme kararı hukuka uygundur.

38. 6356 sayılı Kanun'un 63. maddesine göre millî güvenlik sebebiyle grev ertelenmesi kararı verilebilmesi mümkün olmakla birlikte; bu kavramın ikna edici bir gerekçe olmaksızın çok geniş bir şekilde yorumlanması, ekonomik bazı sonuçları olacak olan bütün

grevlerin millî güvenli i bozabilece i sonucuna ula tırabilecek ve anayasal haklara demokratik toplumda gerekli olmayan ve ölçüsüz müdahalelere yol açabilecektir (benzer de erlendirmeler için bkz. *Birle ik Metal çileri Sendikası*, § 51). Eldeki ba vuruda oldu u gibi grev erteleme kararı T S sürecine ili kin yasal takvimin i ledi i sırada alınmı ve ba vurucu Sendika YHK'ya ba vurmak zorunda kalmı tır. Anılan Kanun'un 51. maddesine göre YHK kararları T S hükmündedir ve kesindir. Bu ekilde sendika toplu pazarlık imkânını kaybetmi ; anayasal bir hak olan grev ve toplu sözleşme hakkının kullanılması fiilen anlamsız hâle gelmi tır. Açıktır ki i çiler grev yaparak i vereni daha avantajlı bir T S yapmaya zorlama fırsatını kullanamamı lardır.

39. O hâlde Danı tay tarafından ba vuruya konu grev erteleme kararının hukuka uygunlu unun ilgili ve yeterli bir gerekçe ile ortaya konulup konulmadı ına bakılması gerekir. Danı tay kararlarına bakıldı ında; davalı i yerinin yaptı ı çelik üretiminin askerî araç ve silahların üretiminde kullanılan ham madde oldu u ve bu üretimin durmasının askerî operasyonları etkileyebilece i belirtilmi tır. Azlık görü ünde ise dava konusu i yerinde üretilen malzemenin ba ka yerden temin edilme imkânı, mevcut stok durumu gibi hususların açıklıkla ortaya konulamadı ının altı çizilmi tır.

40. Ku kusuz askerî ihtiyaçları kar ılayan bir ham maddenin üretiminde aksaklıklar ya anması millî güvenli i tehdit edici boyutlara neden olabilir. Ancak bu ham maddenin yalnızca davalı i yerinden temin edilip edilmedi i, i yerinin üretim kalitesi, ham madde ihtiyacının giderilebilece i süreler, stok yapılıp yapılamayaca ı, yapılabiliyorsa stok durumu gibi hususların açıkça ortaya konması gerekir. Altını çizmek gerekirse Danı tayın kabul etti i gibi (bkz. § 12) davalı i yeri askerî araç ve silahları üretmemekte, bu araç ve silahların yapılmasında kullanılan ham madde üreticilerinden yalnızca biri olarak faaliyet göstermektedir. Somut olayda ise Danı tay sadece davalı i yeri üretiminin durmasının veya yava lamasının millî güvenli i bozacak nitelikte oldu unu belirtmi daha detaylı bir de erlendirmede bulunmamı tır.

41. Dolayısıyla sendikanın ve sendika mensubu i çilerin örgütlü mücadelesindeki en önemli araçlarından biri olan grev hakkını kullanamamasına ili kin haklı gerekçeler derece mahkemelerinin kararlarında ortaya konulamamı tır. Bu kapsamda Danı tay kararlarında sendika hakkına yapılan müdahalenin zorunlu toplumsal bir ihtiyacı kar ıladı ı ve demokratik toplumda gerekli oldu u ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterilememi tır.

42. Açıklanan gerekçelerle ba vuruya konu grevin ertelenmesine ili kin Danı tay kararlarında ortaya konan gerekçelerin ilgili ve yeterli olmadı ı sonucuna varıldı ından Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

VI. G DER M

43. Ba vurucu; ihlalin tespit edilmesini ve tazminata hükmedilmesini talep etmi tır.

44. ncelenen olayda ba vuruya konu grevin ertelenmesine ili kin Danı tay kararlarında ortaya konan gerekçelerin ilgili ve yeterli olmadı ı sonucuna varıldı ından Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildi ine karar verilmi tır. Dolayısıyla ihlalin Danı tay kararından kaynaklandı ı anla ılmı tır. Ancak olayın niteli i gözetildi inde YHK kararı kapsamında T S ba ıtlandı ından yeniden yargılama

yapılmasında hukuki yarar bulunmadı ı sonucuna varılmı tır. Öte yandan eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılması için ba vurucuya net 70.000 TL manevi tazminat ödenmesi gerekti i sonucuna ula ılmı tır.

VII. HÜKÜM

A. Sendika hakkının ihlal edildi ine ili kin iddianın KABUL ED LEB L R
OLDU UNA,

B. Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının HLAL
ED LD NE,

C. Ba vurucuya net 70.000 TL manevi tazminat ÖDENMES NE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden olu an toplam 40.487,60 TL
yargılama giderinin ba vurucuya ÖDENMES NE,

E. Ödemelerin kararın tebli ini takiben ba vurucunun Hazine ve Maliye
Bakanlı na ba vuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması
hâlinde bu sürenin sona erdi i tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z
UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örne inin Adalet Bakanlı na GÖNDER LMES NE 24/12/2025
tarihinde OYB RL YLE karar verildi.

Ba kan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Yusuf evki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTE

Üye
rfan F DAN

Üye
Muhterem NCE

